

Zadania, które potencjalnie może realizować szkolny pedagog zostały przyporządkowane wskazaniom zawartym w najnowszym Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia przyczyn niepowodzeń edukacyjnych oraz wspierania mocnych stron uczniów.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- udzielanie nauczycielom pomocy w wyborze narzędzi do badań, w projektowaniu tych badań, w ich realizacji, oraz w analizie uzyskanych wyników (badania dojrzałości szkolnej, ryzyka dysleksji, inne badania diagnostyczne);
- aktywny udział w analizie wyników nauczania;
- indywidualne rozmowy z nauczycielami, uczniami, ich rodzicami, specjalistami pracującymi z dziećmi (terapeutami, logopedami);
- udzielanie nauczycielom pomocy w rozpoznawaniu właściwości intelektualnych uczniów, wskazywanie na charakterystyczne cechy poszczególnych grup wiekowych;
- udzielanie pomocy nauczycielom w interpretacji orzeczeń i opinii psychologiczno-pedagogicznych oraz w analizie innej dokumentacji dotyczącej ucznia;
- konsultowanie indywidualnych przypadków w zakresie diagnozy ze specjalistami z zewnątrz w tym: z poradni psychologiczno-pedagogicznych, innych poradni specjalistycznych, z praktykami zatrudnionymi w szkolnictwie specjalnym, z lekarzami;
- postulowanie kierowania uczniów przejawiających poważne trudności dydaktyczne do poradni psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradni specjalistycznych (przygotowanie lub współpraca w przygotowaniu opinii dotyczącej ucznia, rozmowy z rodzicami mającymi wątpliwości co do zasadności specjalistycznej diagnozy);
- prowadzenie lub organizowanie dla nauczycieli warsztatów i szkoleń związanych z zagadnieniami diagnozowania indywidualnych potrzeb uczniów.

Diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych oraz wspierania rozwoju uczniów.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- prowadzenie obserwacji, rozmów, wywiadów w tym wywiadów środowiskowych (dom rodzinny, MOPS, świetlice osiedlowe, kluby sportowe itp.) szczególnie w kontekście zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową uczniów i ich rodzin, sposobem spędzania czasu wolnego, kontaktami środowiskowymi, sytuacjami kryzysowymi lub traumatycznymi;
- prowadzenie badań w kierunku zdiagnozowania uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym (np. metoda przesiewowa „6 pytań” + pełne badanie arkuszem diagnostycznym D. H. Stotta);
- prowadzenie badań socjometrycznych, ankietowych i innych, w tym w oparciu o autorskie narzędzia diagnostyczne;

- badania sondażowe wśród nauczycieli dotyczące zachowań uczniów – stworzenie autorskich narzędzi badawczych;
- współpraca z różnymi instytucjami. Dwukierunkowe przekazywanie informacji na temat sytuacji poszczególnych uczniów – aktualizacja wiedzy w tym zakresie.

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- postulowanie (prowadzenie zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami) zajęć specjalistycznych w tym: dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych;
- prowadzenie rozmów indywidualnych z uczniami przejawiającymi trudności wychowawcze;
- projektowanie i monitorowanie działań interwencyjnych podejmowanych w stosunku do uczniów (np. kontrakt, inne programy behawioralne);
- występowanie z propozycją udzielania uczniom pomocy w formie indywidualnego programu lub toku nauczania;

Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- prowadzenie (organizowanie) zajęć przede wszystkim o charakterze profilaktyki pierwszorzędowej - promocja zdrowego stylu życia, uczenie sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, ukazanie alternatywy w stosunku do zachowań ryzykownych i problemowych;
- koordynowanie udziału uczniów w lokalnych i ogólnopolskich programach o charakterze profilaktyczno-wychowawczym;
- działanie w zespołach interdyscyplinarnych o charakterze pomocowym (np. w lokalnych koalicjach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie);
- opiniowanie spraw uczniów dotkniętych przemocą domową i opracowywanie wniosków do sądów rodzinnych i nieletnich w tym wszczynanie procedury Niebieska Karta ;
- postulowanie objęcia opieką prawną uczniów wychowujących się w środowiskach patologicznych;
- opiniowanie spraw uczniów dotkniętych niedostosowaniem społecznym i opracowywanie wniosków do sądów rodzinnych i nieletnich.

Minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- rozmowy z uczniami, w celu umożliwienia im głębszego zrozumienia własnych postaw, przekonań, atrybucji, oczekiwań oraz wartości, wpływu innych ludzi na ich zachowanie, a także wpływu ich zachowania na otoczenie;

- pomoc uczniom w eliminowaniu napięć psychicznych nawarstwiających się na tle niepowodzeń szkolnych;
- prowadzenie (organizowanie) zajęć wychowawczych z uczniami np. kształtowanie umiejętności interpersonalnych, sposoby rozwiązywania konfliktów – innych, w miarę zauważanych i zgłaszanych przez nauczycieli, dzieci i rodziców potrzeb;
- planowanie i występowanie z propozycją organizowania takich sytuacji dydaktyczno-wychowawczych, które umożliwiłyby uczniowi osiągnięcie nawet niewielkiego sukcesu;
- pomoc w organizowaniu (organizowanie) zajęć adaptacyjno-integracyjnych;
- pomoc w organizowaniu (organizowanie) zespołów samopomocowych;
- porady na temat sposobów efektywnego uczenia się;
- konsultowanie indywidualnych przypadków ze specjalistami z zewnątrz w tym: z poradni psychologiczno-pedagogicznych, innych poradni specjalistycznych, z praktykami zatrudnionymi w szkolnictwie specjalnym, lekarzami, w zakresie specjalistycznej diagnozy.

Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- pomoc stronom w dobrowolnym osiągnięciu ich własnego, wzajemnie akceptowanego porozumienia w spornych kwestiach (rola osoby neutralnej i bezstronnej);
- udzielanie porad, podejmowanie konkretnych działań w zakresie rozwiązywania sytuacji konfliktowych w klasach;
- udzielanie uczniom porad i pomocy w radzeniu sobie z trudnościami związanymi z kontaktami rówieśniczymi w tym, z presją negatywnych wzorców;
- porady związane z rozwiązywaniem trudności powstających na tle konfliktów rodzinnych;
- pomoc w rozwiązywaniu konfliktów z nauczycielami;
- zwracanie szczególnej uwagi na kwestię sprawiedliwości i etycznego traktowania uczniów przez nauczycieli i przestrzeganie ustaleń Konwencji o Prawach Dziecka;

w stosunku do rodziców:

- udzielanie porad rodzicom w sprawach trudności wychowawczych, pomoc w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych z dziećmi;
- przełamywanie uczuć beznadziejności, osamotnienia, bezradności, niepewności i napięć psychicznych w związku z przeżywanymi trudnościami;
- wyjaśnianie przyczyn pojawiających się problemów;
- poradnictwo wychowawcze mające na celu modyfikowanie sposobu postępowania rodziców oraz ich postaw wychowawczych wobec dzieci. Słuchanie o pojawiających się trudnościach, radzenie, jakie działania można podjąć - w tym tłumaczenie ograniczeń, jakie należy postawić dziecku;
- udzielanie rodzicowi informacji w zakresie ochrony prawnej jego i dzieci w sytuacjach zaniedbań, przemocy ze strony współmałżonka;
- udzielanie informacji o funkcjonujących organizacjach na rzecz pomocy rodzinie;
- pośredniczenie w kontaktach rodzica z tymi instytucjami, w tym pomoc w wypełnieniu formalności związanych ze skorzystaniem z ich usług.

Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- udział w określaniu zdolności i predyspozycji uczniów (obserwacja, testy, ankiety);
- postulowanie (prowadzenie) zajęć rozwijających predyspozycje i uzdolnienia uczniów (np. w zakresie rozwijania wielorakich inteligencji, twórczego myślenia itp.);
- przygotowywanie (zapraszanie specjalistów z zewnątrz) lub prowadzenie pogadanek, prelekcji, odczytów, warsztatów.

Wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Szczegółowe zadania szkolnego pedagoga:

- organizowanie (prowadzenie) szkoleń i warsztatów na tematy związane z profilaktyką, opieką, wychowaniem i dydaktyką;
- pomoc nauczycielom w opracowaniu programów pracy wychowawczej;
- wspomaganie merytoryczne i metodyczne nauczycieli w pełnionych przez nich funkcjach;
- wskazywanie alternatywnych sposobów realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych;
- współpraca przy tworzeniu indywidualnego programu edukacyjno - terapeutycznego dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
- wprowadzanie twórczej atmosfery poszukiwania nowych rozwiązań, oraz budzenie refleksji grona pedagogicznego nad teorią i praktyką edukacyjną (np. zapoznawanie z interesującymi publikacjami);
- udzielanie porad w przygotowaniu zajęć do dyspozycji wychowawcy (np. przygotowanie bazy scenariusz zajęć);
- udzielanie nauczycielom informacji na temat specyfiki specjalnych potrzeb ucznia;
- wskazywanie zalecanych form i sposobów dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych dziecka;
- udzielanie porad nauczycielom w zakresie interpretacji zachowań uczniów przejawiających trudności przystosowawcze, oraz proponowanie metod wychowawczych postępowania z nimi;
- pozyskiwanie rodziców do współdziałania w realizacji postulowanych wobec ich dzieci działań. Zajmowanie się w szkole zagadnieniami pomocy materialnej po raz kolejny nie zostało w rozporządzeniu przypisane szkolnemu pedagogowi. Nie wydaje się jednak, aby dyrektor powierzył tę funkcję innej osobie.

Szczegółowe zadania pedagoga szkolnego:

- działanie na rzecz zorganizowanej opieki i pomocy materialnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, poprzez dotarcie do wszystkich rodziców z informacją o możliwościach i procedurze uzyskania zasiłków, stypendiów i innych form pomocy
- współdziałanie z organizacjami i instytucjami pozaszkolnymi udzielającymi wsparcia materialnego (np. MOPS, Caritas, instytucje samorządowe, fundacje, proboszczowie parafii i.in.);
- poszukiwanie sponsorów;
- dyskretne monitorowanie sytuacji materialnej uczniów;
- czuwanie nad właściwym dysponowaniem środkami uzyskanymi przez rodzinę na pomoc materialną dla dziecka.

W wielu gminach szkoły (pedagodzy szkolni), a nie Ośrodki Pomocy Społecznej zajmują się kwestiami formalnym związanymi ze stypendiami szkolnymi, zasiłkami i wyprawkami

szkolnymi. Wiąże się to najczęściej z koniecznością podjęcia przez pedagoga następujących działań:

- dotarcie do wszystkich rodziców z informacją o zasadach i formach uzyskiwania zasiłku, stypendium, i wyprawki szkolnej;
- pomoc rodzicom w przygotowaniu odpowiednich wniosków;
- pomoc w kompletowaniu dokumentów potwierdzających uzyskane przez rodzinę dochody;
- weryfikacja tych dokumentów;
- rejestracja komputerowa wniosków;
- analiza (w aspekcie zgodności wydatkowanych kwot z ich przeznaczeniem) i opisanie wszystkich rachunków rozliczających uzyskane wsparcie finansowe.

W zależności od tego jak dyrekcja spostrzega rolę pedagoga w szkole, może on realizować dodatkowe zadania:

- opracowywanie i przedstawianie radzie pedagogicznej sprawozdań z analizy sytuacji wychowawczej, opiekuńczej i dydaktycznej szkoły (m.in. na podstawie badań diagnostycznych przeprowadzanych wśród uczniów i ich rodziców);
- opracowanie projektu zmian w oparciu o przedstawioną analizę;
- współpraca z dyrekcją w zakresie tworzenia (modyfikowania) i realizowania programu wychowawczego szkoły, programu profilaktyki, innych planów i programów związanych z wychowaniem, rozwojem osobowym uczniów i poprawianiem jakości pracy szkoły.

Wielość ról, w jakich potencjalnie może występować pedagog szkolny wymaga selekcji zadań, dostosowania ich do potrzeb szkoły i realnych możliwości ich realizacji.